

Н. С. Бірюк

ЛОСЯТИН

ЛОСЯТИН – село Васильківського району [Київської області](#). Знаходиться на р. Протока (притока Росі, бас. Дніпра), за 76 км від Києва, за 38 км від райцентру, за 18 км від залізнич. ст. Біла Церква та за 6 км від автошляху Київ–Одеса. Площа 5 км². За переписом насел. 2001, проживали 1445 осіб; станом на 2016 – бл. 1,3 тис. осіб; переважно українці. У Л. збереглися залишки Змієвих валів. Виявлено могильник з 27-ми курганів (доба бронзи). Наприкінці 1880-х рр. розкопки одного з лосятин. курганів проводила експедиція Краків. археол. комісії. Село засн. у 16 ст. Деякий час мало назву Висока Гребля. Жит. брали участь у Визв. війні під проводом Б. Хмельницького, повстанні під керівництвом фастів. полковника С. Палія. У Л. в урочищі Замчище існувало козац. укріплення. Навколо нього місц. жит. донині знаходять ядра малокалібер. гармат. За Вічним миром 1686 Л. залишився у межах кордонів Польщі. Від остан. чв. 18 ст. до більшов. перевороту 1917 – у власності графів Браницьких. За 2-м поділом Польщі 1793 – у складі Рос. імперії. 1797–1925 – село Київ. губ.; 1797–1919 – Васильків., 1919–23 – Білоцерків. пов. У 19 – на поч. 20 ст. Л. підпорядковувався Гребінків. волості. У 1860-х рр. мешкали бл. 1,3 тис. осіб. Тоді на Васильківщині Лосятин. фільварок графів Браницьких був найбільшим (3390 дес. землі) і найприбутковішим (з нього щорічно отримували 6,9 тис. крб). 1886 нараховувалася 1541 особа, було 157 дворів, діяли школа, церква, постійний двір. 1901 проживали понад 1,8 тис. осіб. У ході воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. 1923–30 – у складі Білоцерків. округи; від 1932 – Київ. обл. Деякий час село входило у Гребінків. р-н. Лосятинці потерпали від голодомору 1932–33 (померли понад 600 осіб), зазнали сталін. репресій. Від липня 1941 до грудня 1943 – під нім.-фашист. окупацією. У рад. період тут працювали великий колгосп «Радянська Україна» (його ланкова С. Виштак першою в УРСР двічі отримала звання Героя Соц. Праці, а також нагороджена 6-ма орденами Леніна) та відділ. Саливонків. дослід. господарства (бригадир А. Духновський удостоєний звання Героя Соц. Праці та відзначений кількома рад. нагородами). На поч. 1970-х рр. проживали 2,6 тис. осіб. Нині у Л. – заг.-осв. школа; Будинок культури, б-ка; Центр неврології та реабілітації. Встановлено пам'ят. знак жертвам голодомору, пам'ятники воїнам-визволителям і воїнам-односільчанам, які загинули під час 2-ї світової війни, погруддя С. Виштак. Серед видат. уродженців – лікар-імунолог, чл.-кор. НАМНУ М. Лісяний, психолог І. Вітенко.

Рекомендована література

1. Похилевич Л. И. Сказания о населенных местностях Киевской губернии. К., 1864;
2. Біла Церква, 2005;
3. Овдієнко В. Г. Кроки крізь століття. Нариси з історії Васильківщини. Лосятин, 2003.

Бібліографічний опис:

Лосятин / Н. С. Бірюк // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-56516>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).